

Liikkumisesta, liikkumattomuudesta ja oppilaiden aktivoinnista

Kotka 12.11.2014

Sami Kalaja

Miten koulu liikunnallistetaan?

- Tahtotila liikkumiselle – asian perustelu
- Aikaa liikkumiselle – liikuntatunnit, kerhot, välitunnit, muut oppitunnit, teemapäivät, (koulumatkat)
- Tilat ja välineet liikkumiselle – koulun piha, liikuntasali

Tarvitaan monenlaista liikkumista

- Liikkumattomuus – Liikehdintä – Liikunta
- Liikunnan hyötyjen saavuttaminen ja liikkumattomuuden haittojen vähentäminen hoituvat eri keinoin, esim taukojumppa ei kehitä kuntoa, mutta taas toisaalta iltalenkki ei suojele koulupäivän istumisen haitoilta

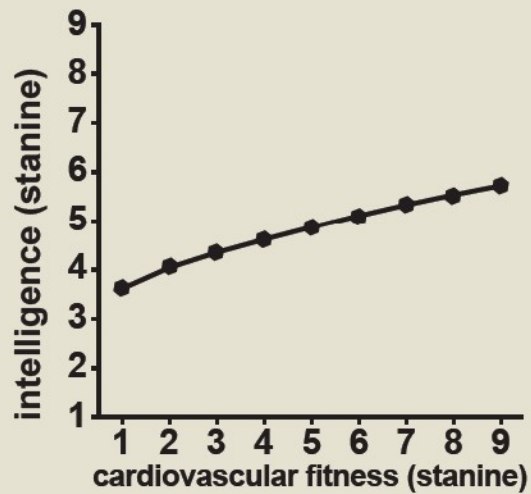
Miksi kannattaa kohentaa kuntoa?

- Laaja tutkimus, jossa koehenkilöinä 1,2 miljoonaa ruotsalaismiestä
- Polkupyöräergometritesti
- Isometrinen voimatesti
- Älykkyystesti

Kestävyyuskunto ja älykkyys

IQ and fitness

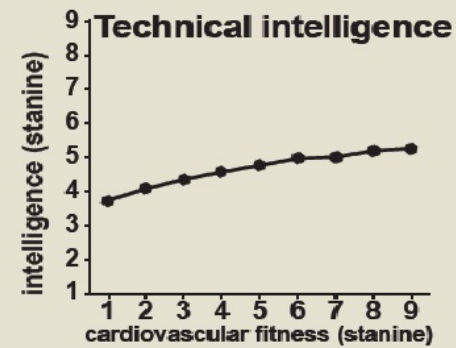
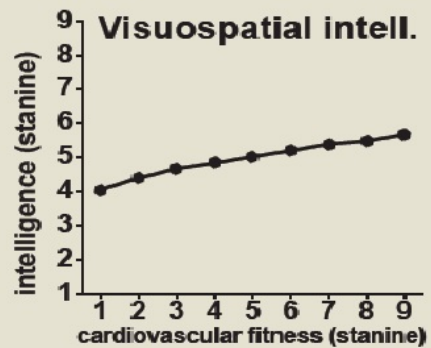
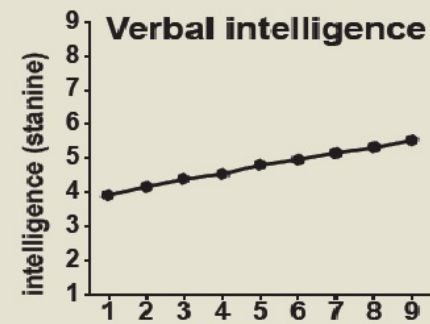
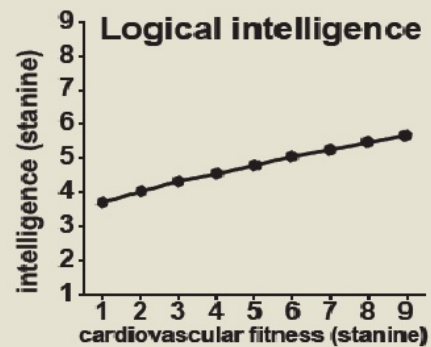
Cardiovascular fitness
(ergometer)

Kunto ja älykkyysslajit

IQ and cardiovascular fitness

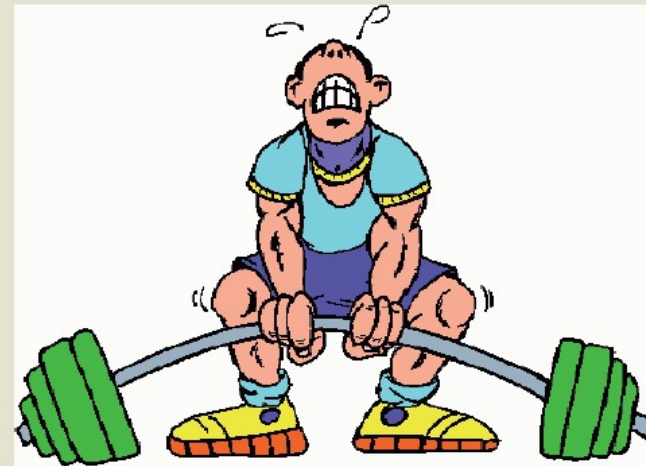
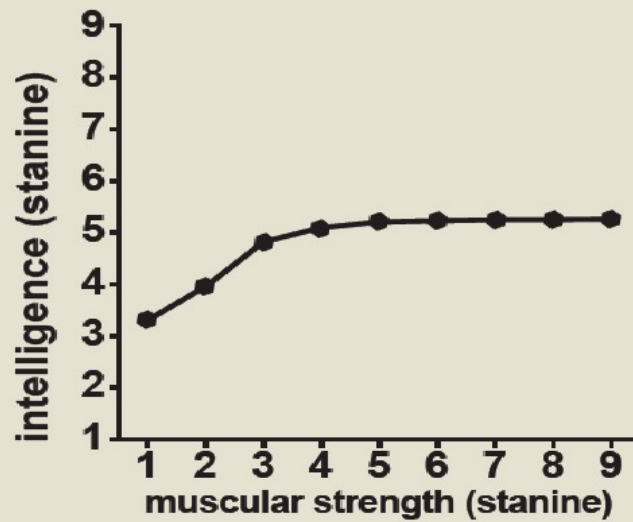
IQ subcategories

Voima ja älykkyys

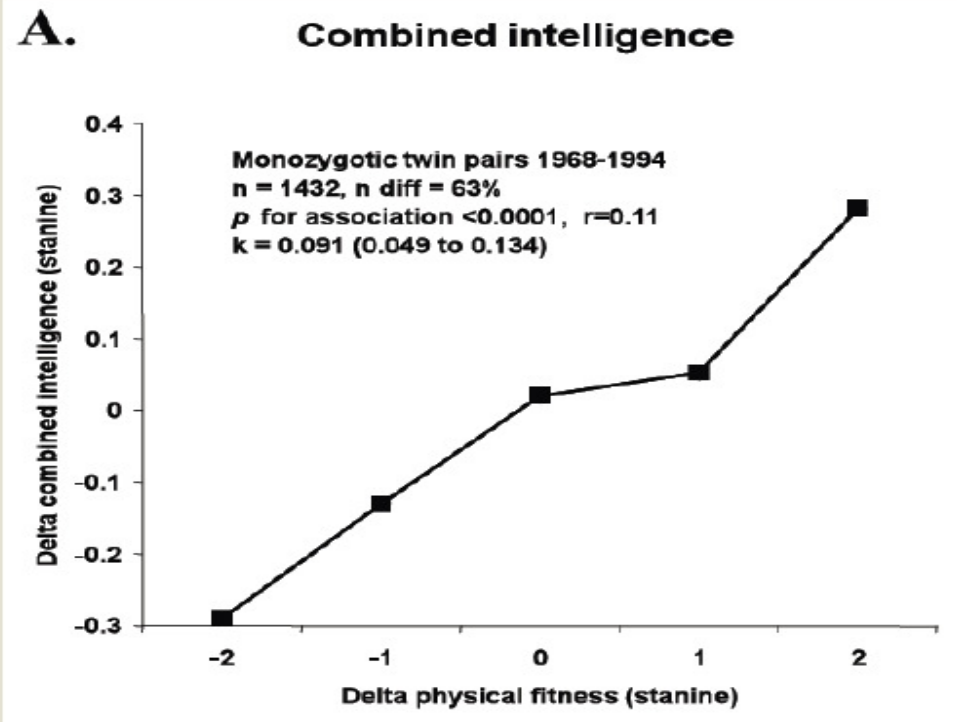
IQ and fitness

**Muscle strength
(isometric contraction)**

Identtiset kaksoset

Physical fitness in twin brothers

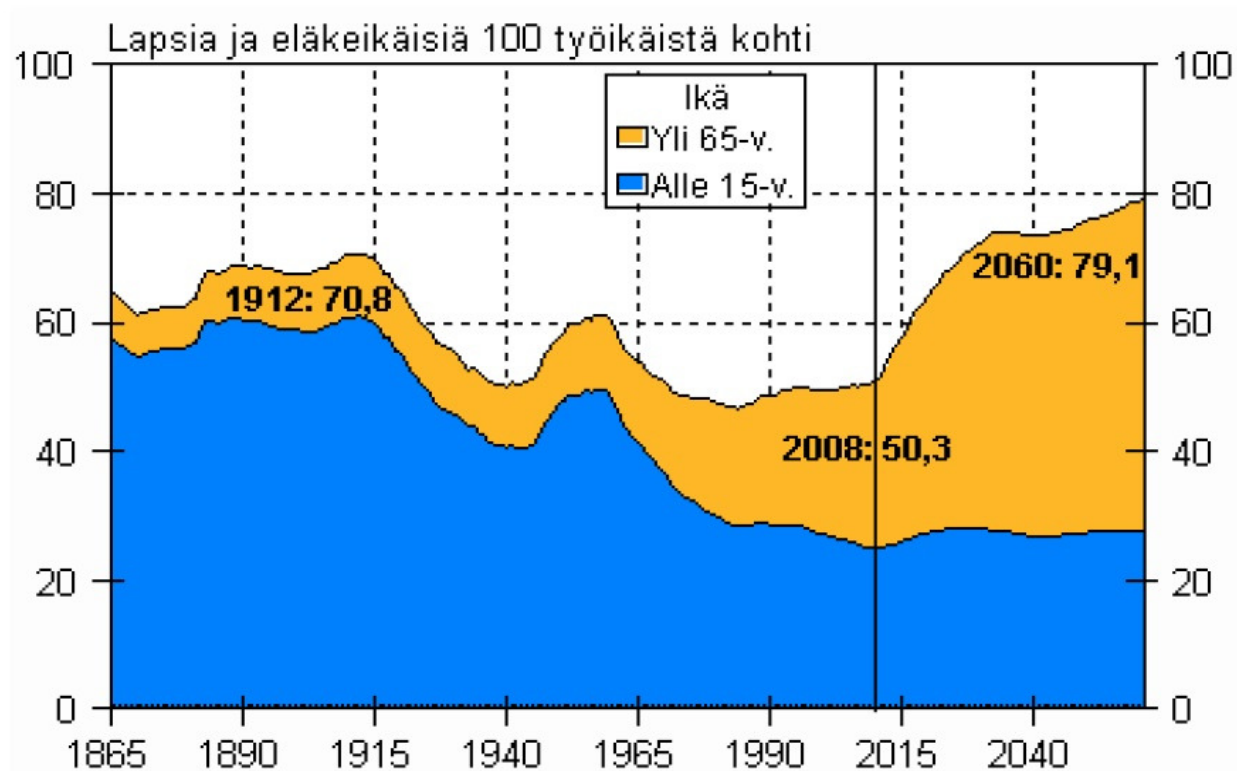

Ajaako Suomi karille?

Suomi on nousussa

[Tilastokeskus: Väestötilastot 2009]

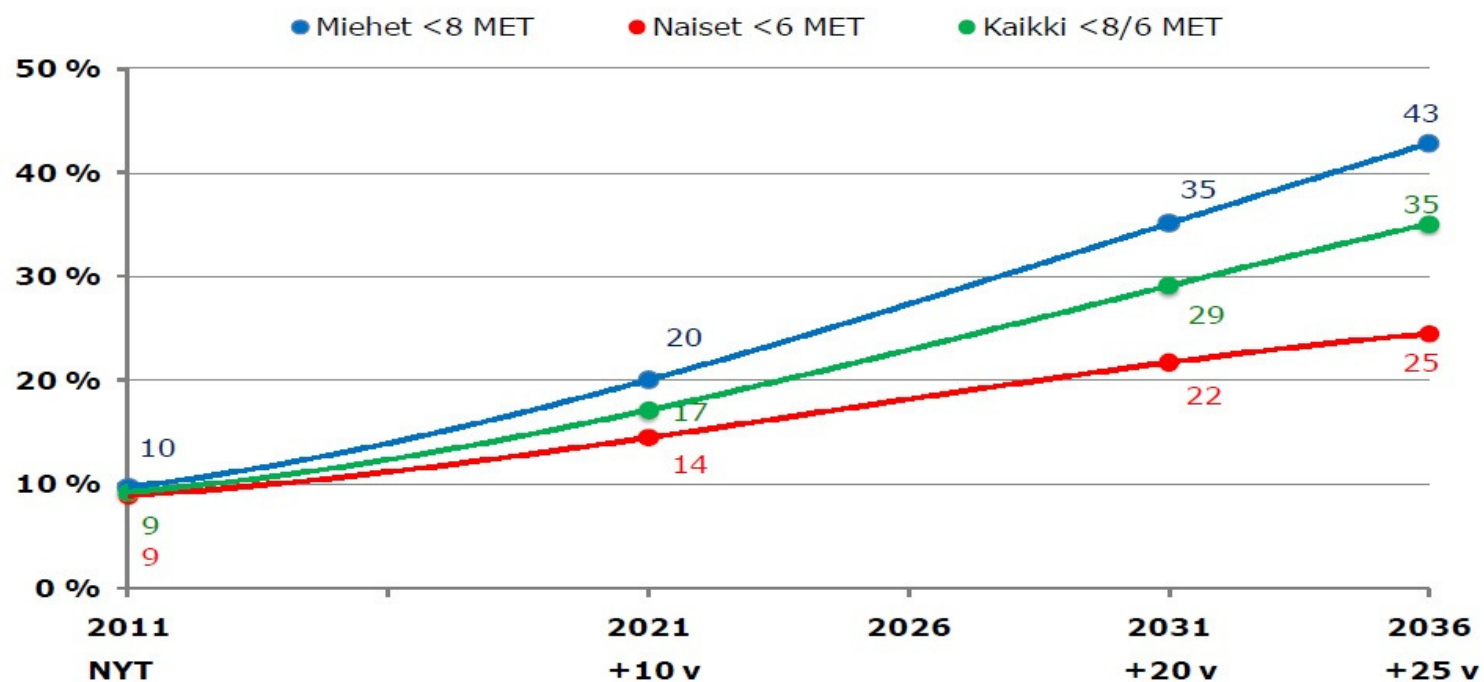

Mitä tämä tarkoittaa?

- Tämän päivän työläisen on kannettava itsensä ja itsensä painoinen reppu
- Vuonna 2035 selässä on kaksi reppua
- Ei ole yhdentekevää, millainen kantaja on

Noususuhdanne jatkuu?

Ennuste 1,5 %:n kestävyyskunnan laskulla: 50-64-vuotiaiden osuus samankäisestä väestöstä, miehet alle 8 MET ja naiset 6 MET

Liikkumattomuuden terveyshaitoista

- Liikkumattomuus oli yhteydessä kuolleisuuteen, vaikka otettiin huomioon ikä, sukupuoli, koulutus, tupakointi, ruokatottumukset ja liikuntatottumukset. Vähintään 7 tuntia päivässä tv:tä katsovilla henkilöillä oli 1,61 kertaa suurempi kokonaiskuolleisuuden riski, 1,86 kertaa suurempi sydänkuolleisuuden riski ja 1,22 kertaa suurempi syöpäkuolleisuuden riski kuin enintään tunnin tv:tä katsovilla.

Lisää tutkimustuloksia

- Kun tavallisesti 10 000 askelta päivässä ottaneet ihmiset vähensivät askelten määrän kahdeksi viikoksi 1500:een, haitallisen, sisäelimiä ympäröivän rasvan määrä kasvoi ja insuliinin erityksessä tapahtui haitallisia muutoksia. Erään tutkimuksen mukaan jo päivän istuminen muuttaa aineenvaihduntaa pidemmäksi aikaa huonolla tavalla.

Vielä tutkimustuloksia

- Vaikka ihminen liikkuisikin terveysliikuntasuositusten mukaan riittävästi (www.health.gov/paguidelines, Liikuntapiirakka. www.ukkinstituutti.fi), mutta viettäisi muun ajan istuen, lisääntyvät monet terveysvaarat. Katsausartikkelin kirjoittajat puhuvatkin "aktiivinen sohvaperuna" -ilmiöstä, jonka mukaan liiallisen istumisen terveydelliset haitat näyttäisivät olevan riippumattomia fyysisestä aktiivisuudesta. Tutkimusten mukaan istumisaika on yhteydessä myös kuolleisuuteen; enemmän istuvilla on suurempi kuolleisuus. Myös tämä yhteys on riippumaton fyysisestä aktiivisuudesta ja se näyttäisi olevan voimakkain ylipainoisilla ja lihavilla henkilöillä

Runsas istuminen terveyshaittana

- Riippumatta liikunnan harrastamisen määrästä, runsas istuminen on nuorilla yhteydessä
  - alaselän, niskan ja olkapään kipuihin tytöillä ja niskakipuun pojilla (Auvinen ym. Spine 2007 ja SJMSS 2008).
  - lihavuuteen ja keskivartalolihavuuteen pojilla (Tammelin ym. 2007).
  - heikkoon lihaskuntoon (Paalanne ym. 2009)

Tutkittua tietoa

- Aiemmissa "istumatutkimuksissa" on havaittu yhteys pitkään tai usein istuskelun ja eri sairauksien välillä. Istuminen on yhdistetty muun muassa diabetes-, syöpä- ja sydäntautiriskiin. Kaksi vuotta sitten Yhdysvaltain syöpäyhdistys julkisti jopa 14-vuotisen ja lähes 20 000 koehenkilön seurannan tulokset, joiden mukaan vapaa-ajallaan yli kuusi tuntia päivässä istuvien naisten kuolleisuus oli kolmanneksen ja miesten noin kuudenneksen suurempi kuin alle kolme tuntia istuma-asennossa viihtyvien

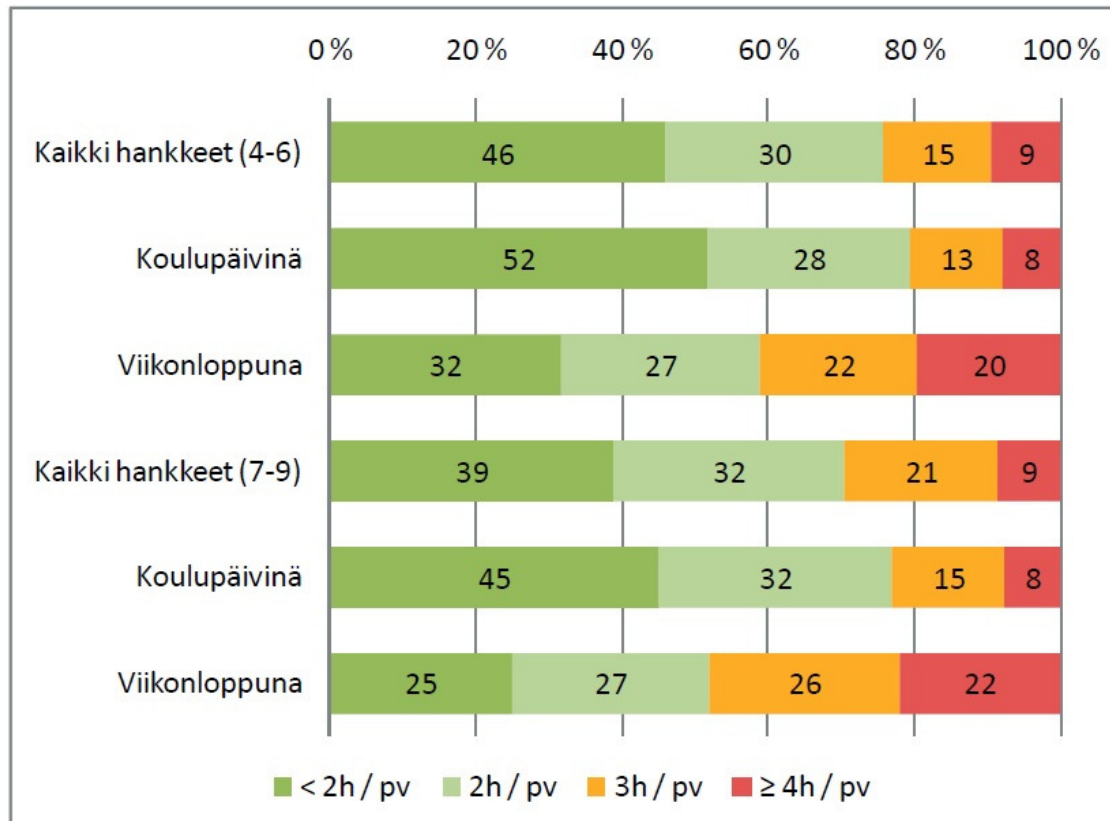
Lisää tutkimustuloksia...

- Skotlannissa tehtiin hiljattain tutkimus, jossa seurattiin muutaman vuoden ajan reilua neljää tuhatta keski-ikäistä miestä.
- Tutkijat huomasivat, että vähintään neljä tuntia television tai tietokoneen ääressä vapaa-aikaansa viettäneillä miehillä oli 50 prosenttia suurempi riski kuolla kuin niillä, jotka viihtyivät tv:n tai tietokoneen ääressä vain lyhyitä aikoja. Kahden tunnin päivittäinen ruudun töllötys kotona kaksinkertaisti sydänkohtauksen riskin. Kuntoilu ei vähentänyt riskejä.

Ja vielä

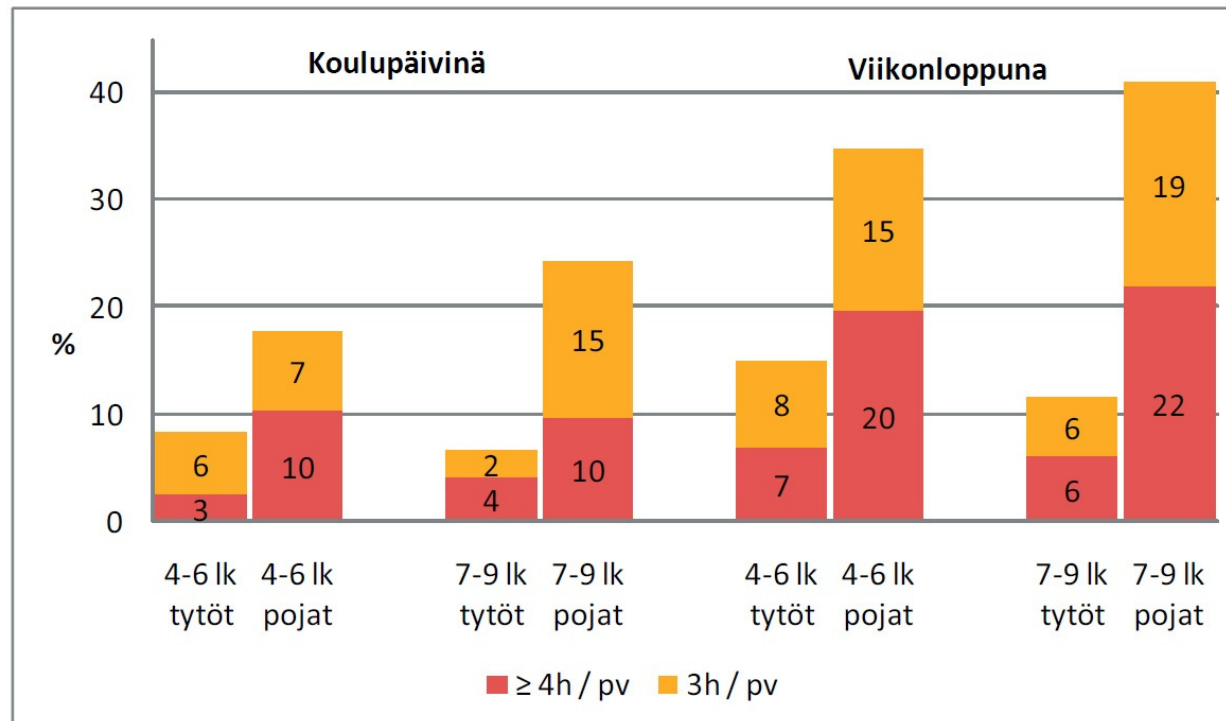
- Paljon istuvilla henkilöillä esiintyi suuremmalla todennäköisyydellä metabolinen oireyhtymä kuin vähemmän istuvilla. Vähiten istuviin verrattuna eniten istuvilla riski oli 73 % suurempi. Tulokset olivat yhdenmukaisia jokaisessa kymmenessä tutkimuksessa. Riski oli suurentunut, vaikka harrastaisi reipasta liikuntaa.
- Istuminen on runsasta ja yleistä kaiken ikäisillä. Suomessa 46 % naisista ja 51 % miehistä istuu päivittäin vähintään 6 tuntia. Yhdysvalloissa istutaan tätäkin enemmän. Koko valveillaoloaikaan suhteutettuna istuen käytetty aika Yhdysvalloissa oli 8,5 tuntia päivittäin. 14 tunnin aikana 6—11-vuotiaat lapset istuivat reilu 6 tuntia, 16—19-vuotiaat 8 tuntia, 60—69-vuotiaat lähes 8,5 tuntia ja 70—85-vuotiaat runsaat 9 tuntia päivittäin.

Kuinka paljon koululaiset katsovat ruutua (Liikkuva koulu)?

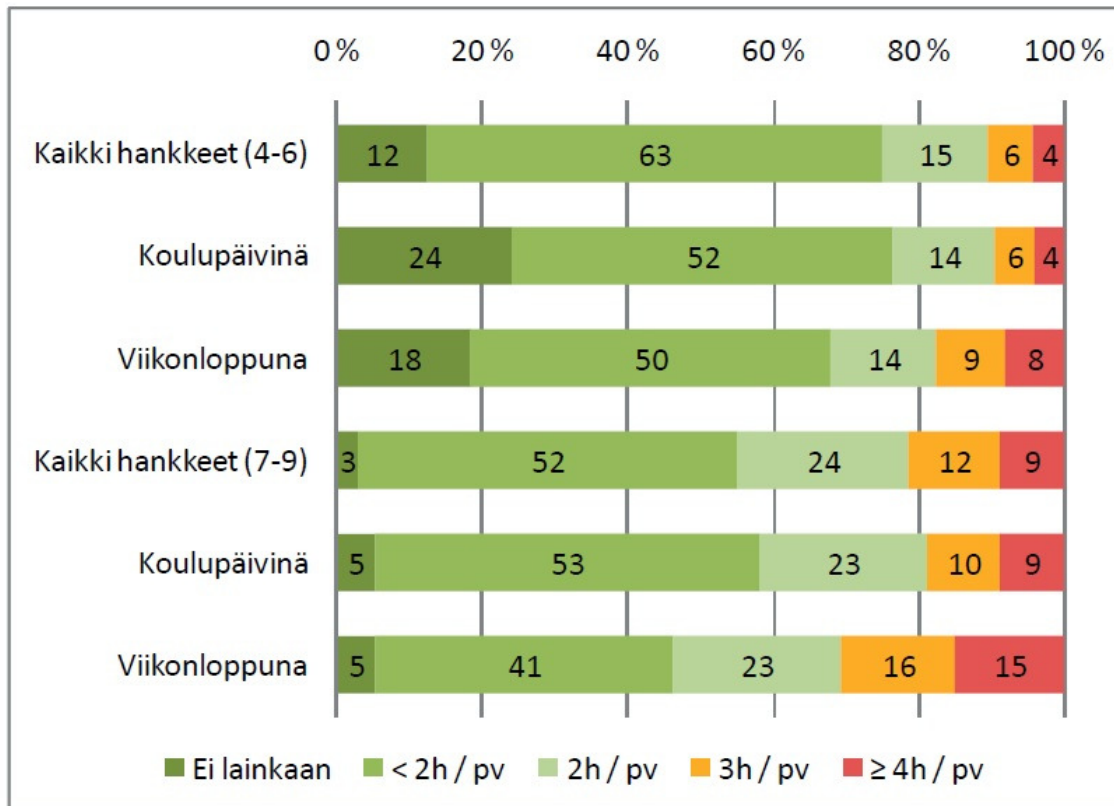
Kuva 11. Kuinka monta tuntia päivässä katsetlet tavallisesti vapaa-aikanasi televisiota, videoita tai DVD:tä? (4–6 ja 7–9 lk)

Kuinka paljon koululaiset pelaavat (Liikkuva koulu)?

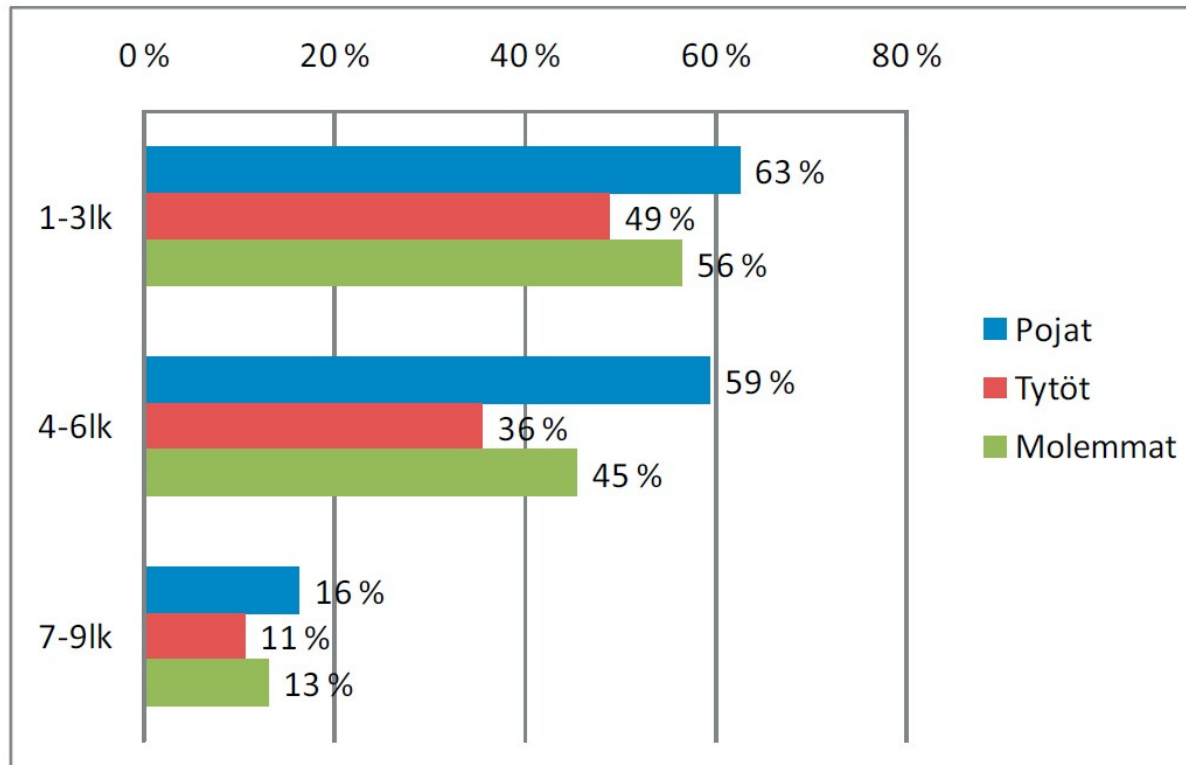
Kuva 12. Kuinka monta tuntia päivässä tavallisesti pelaat vapaa-aikanasi tietokone- tai konsolipelejä (Playstation, Xbox, GameCube jne.)? (4-6 ja 7-9 lk)

Koululaisten tietokoneiden käyttö

Kuva 13. Kuinka monta tuntia päivässä tavallisesti käytät tietokonetta vapaa-aikanasi seuraaviin asioihin: chattailu, internetin käyttö, sähköpostin käyttö, läksyt jne.? (4–6 ja 7–9 lk)

Kuinka paljon koululaiset liikkuvat?

Kuva 15. Aktiivisuumittaus: Kuinka suuri osa koululaisista saavuttaa keskimäärin yli 60 min liikuntaa päivässä (vähintään keskiraskasta). (4–6 ja 7–9 lk)

Miksi perustaitojen harjoittelu?

Liikunnan harrastamisen
jatkuminen pitkään

Lajitaitojen kehittyminen
mahdollisimman korkealle
tasolle

Perustaidot ennen lajitaitoja

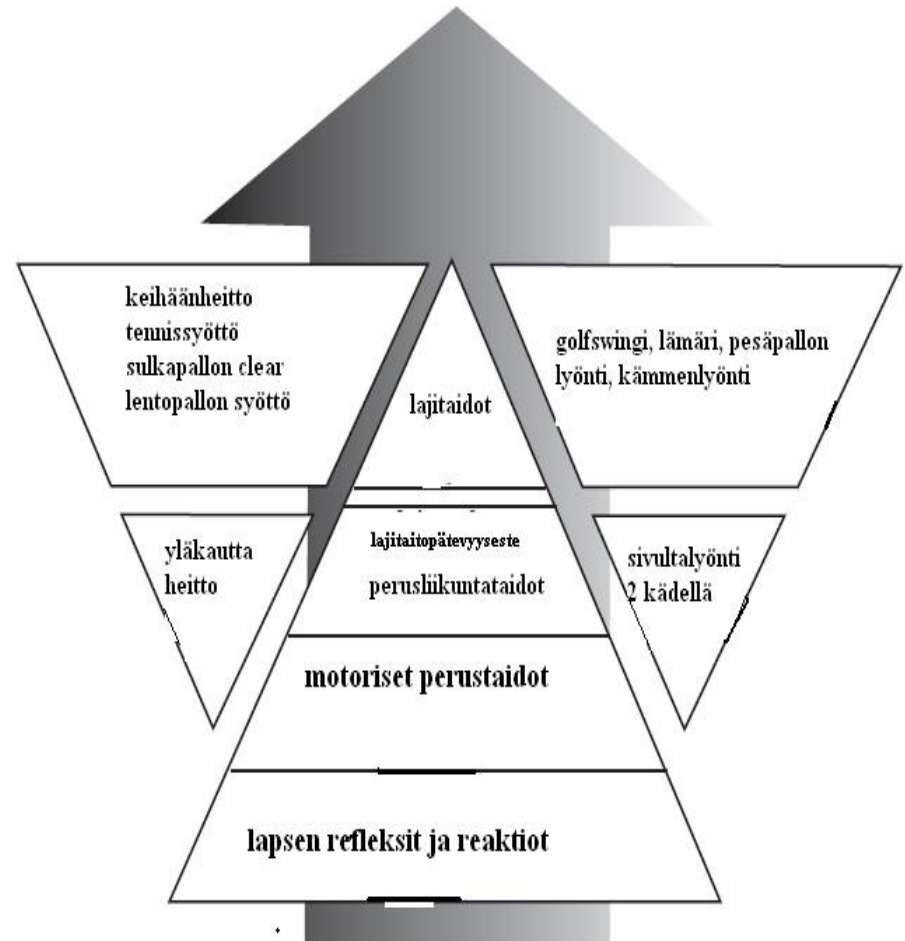

Motoristen taitojen kehittymisen jatkumo

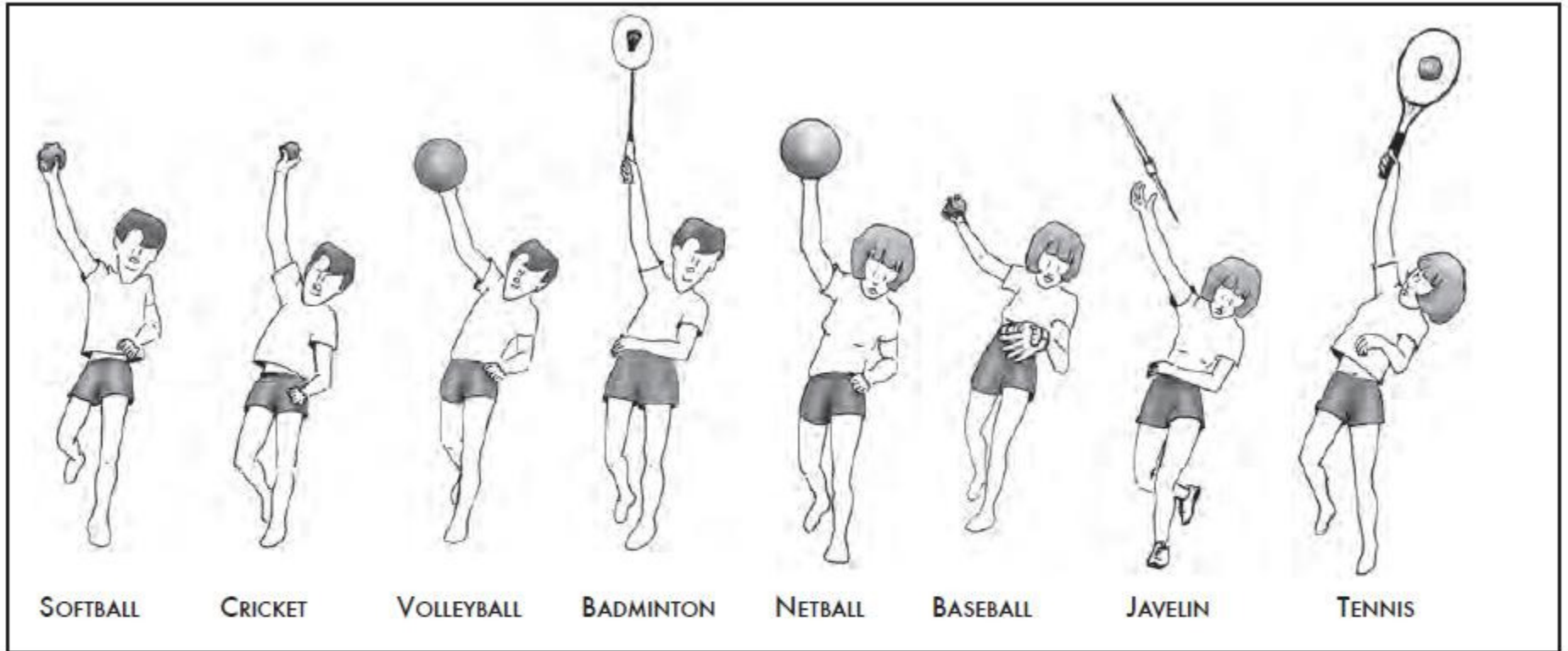

Perustaidot lajitaitojen perustana

Intervention toteutus

- 7. luokan yhden lukuvuoden kaikki liikuntatunnit
- 446 oppilasta, interventiokoulussa 110 tyttöä ja 89 poikaa, kontrollikouluissa 120 tyttöä ja 127 poikaa
- Alkumittaus 7 .luokan syksyllä, välimittaus 7. luokan jouluna, loppumittaus 7. luokan keväällä ja jälkimittaus 8. luokan jouluna
- Käytännön motoriset testit ja kyselyt

Intervention sisällöt

viikko	taitoluokka	Liikuntataidot
3	välineen käsittely	lyöminen, heittäminen, kiinniottaminen
4	välineen käsittely	lyöminen, heittäminen, kiinniottaminen
5	tasapaino	heiluminen, alastulo
6	tasapaino	alastulo, tasapainoilu
7	liikkuminen	liukuminen
8	HIIHTOLOMA	
9	liikkuminen	liukuminen

Viikko 47 / Tasapainotaidot; pyöriminen, tahtaminen, ojentaminen

- matalassa päässä allasta kuperkeikat (vedessä voltit) eteenpäin kerien
- matalassa päässä allasta kuperkeikat eteenpäin tahtaan
- tahtaan kuperkeikasta tehostettu ojennus siinä vaiheessa, jossa pää on alaspäin
- taiton ojennuksesta puoli käännöstä (=½ kierrettä)
- taiton ojennuksesta koko käännös
- reunasta ponnistus liukuun + taitto + sukellus
- vapaauinnista käden jättäminen vartalon viereen, toisen käden veto vartalon viereen – käsivedolla kuperkeikka
- vapaauinnista kuperkeikka seinää päin
- vapaauinnista kuperkeikka + ponnistus ja käännös = volttikäännös

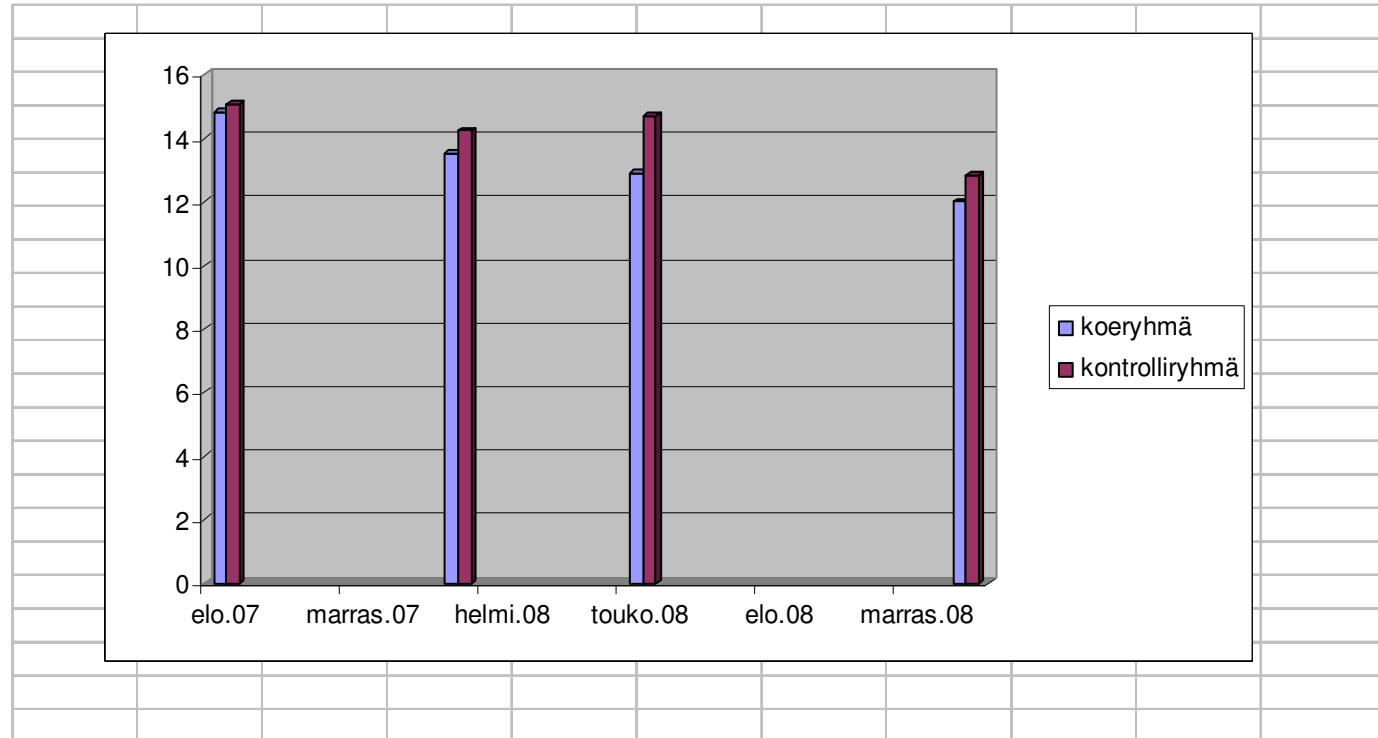
Miten interventio vaikutti taitoihin?

Interventioryhmällä

- Staattinen tasapaino parani
- Dynaaminen tasapaino parani
- Kaikkien motoristen testitulosten summa parani

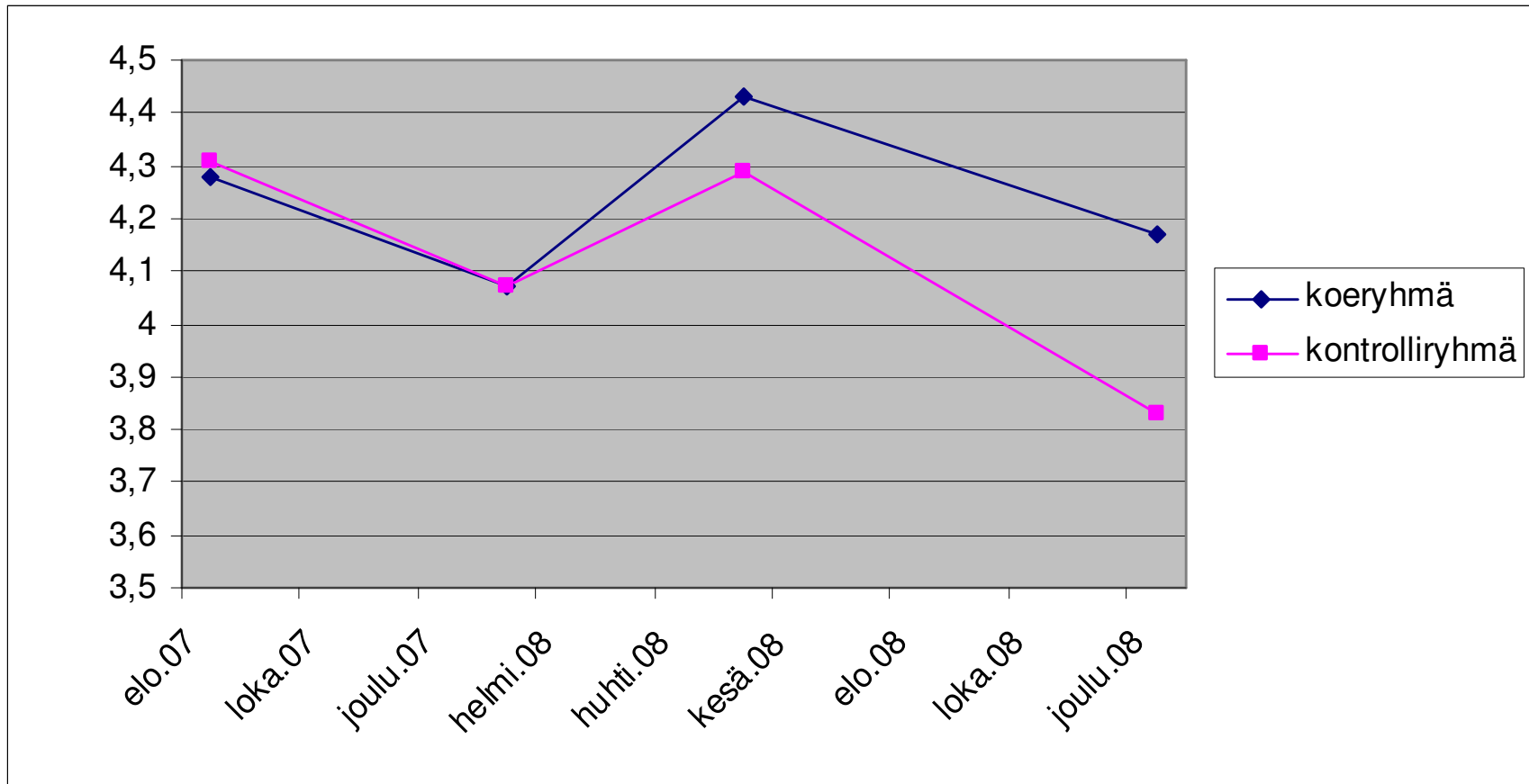
enemmän kuin koeryhmällä

Kierimistestituloksen muutos

Miten interventio vaikutti fyysiseen aktiivisuuteen?

Kiitokset mielenkiinnosta

